

КЫРГЫЗ-ТҮРК МАНАС УНИВЕРСИТЕТИ
КООМДУК ИЛИМДЕР ИНСТИТУТУ
ЭКОНОМИКА БАГЫТЫ

КЫРГЫЗСТАНДАГЫ ПРОГРЕССИВДУУ САЛЫК
САЛУУНУН ПРОБЛЕМАЛАРЫ

МАГИСТРДИКДИССЕРТАЦИЯ

Маркисова Гүлназ Маратовна

Илимий жетекчиси:
э.и.к., доц. Дамира Жапарова

БИШКЕК, 2016

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган: Маркисова Гүлназ Маратовна
Университет: Кыргыз-Түрк «Манас» Университети
Багыты: Экономика
Иштин сыпаты: Магистрдик диссертация
Беттердин саны: xviii+98
Бүтүрүү датасы: 08.06.2016
Илимий жетекчиси: э.и.к., доц. Дамира Жапарова

КЫРГЫЗСТАНДАГЫ ПРОГРЕССИВДҮҮ САЛЫК САЛУУНУН ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Мамлекет өзүнүн функцияларын жана ыйгарымдуу укуктарын эффективдүү жана натыйжалуу аткарыш үчүн туруктуу кирешеси керек. Салык төлөөчүлөр салыкты төлөө жөндөмдүүлүгүнө карата төлөшү керек жана мамлекет туура жана адилеттүү салык саясатын түзүш керек.

Изилдөөнүн биринчи бөлүмүндө прогрессивдүү салыктын түрлөрү, алардын тарыхы, кайсыл аймактарда өнүккөнү жана пайда болушу каралат. Өнүккөн жана өнүгүп жаткан өлкөлөрдө бул системаны колдонуу тажрыйбалары изилденет. Дагы салыктын функциялары жана салык салуунун түрлөрү изилденет. Прогрессивдүү салык салуу системасын пайда болушу, кайсыл мамлекеттерде кеңири колдонгону каралат жана салыштырма анализи жүргүзүлөт. Прогрессивдүү салык салууну киргизилгенден кийин өлкөлөрдүн бюджеттик кирешелерине, жалпы экономикага жана мамлекеттин социалдык абалына болгон таасири изилденет жана анализ жасалат.

Экинчи бөлүмдө, Кыргызстандын салык системасын тарыхы жана азыркы абалы изилденет. Кыргызстандын салык системасынын өзгөчөлүктөрү, салык салуунун түрү, салык системасында болгон проблемалар жана салык ставкалары жана анын өзгөчөлүктөрү белгиленет жана анализ кылынат. Прогрессивдүү салык салууну киргизүүдө өлкөнүн экономикасы, фискалдык саясатын жүргүзүлүшү, ресурстарды бөлүштүрүүсү жана бюджеттик пландарды аткарылышы кандай өзгөрүлөт деген суроого жооп изделет.

Изилдөөнүн жыйынтыгында Кыргызстанда салык системасын өнүктүрүү үчүн кандай ыкмаларды колдонуш керектиги, сунуштар көрсөтүлөт. Прогрессивдүү салык системасын ишке ашырганда кандай жыйынтыктар чыгарылат жана эффективдүү болобу деген суроолорго анкета жүргүзүү аркылуу жооп изилденет. Анкета Чуй жана Нарын областындагы 167 респонденттер арасында жүргүзүлөт. Анкеталардын жооптору SPSS программа аркылуу анализ жасалат.

Ачкыч сөздөр: Салык системасы, прогрессивдүү салыктандырма, SPSS программасы

ÖZ

Hazırlayan: Gülnaz MARKİSOVA
Üniversite: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Ana Bilim Dalı: İktisat
Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı: xviii+98
Mezuniyet Tarihi: 08.06.2016
Danışmanı: Doç. Dr. Damira Caparova

KIRGIZİSTAN'DA ARTAN ORANLI VERGİLENDİRME SORUNLARI

Devletin kendi fonksiyonların ve yetkilerin etkili gerçekleştirmek için sabit geliri olması lazım. Devlet tarafından doğru ve adil vergi politikası yürütülmesi ve vergiler ödeme gücüne göre alınması gerek.

Çalışmamın birinci bölümünde artan oranlı vergilerin türleri, onların tarihi, hangi ülkelerde yer aldığı ve geliştirildiği gösterilecektir. Gelişmekte olan ve gelişen ülkelerde artan oranlı vergi sisteminin kullanma tecrübesi araştırılacak. Daha vergi fonksiyonları ve vergilendirmenin türleri gösterilecek. Artan oranlı vergiler devletin bütçe gelirlerine, iktisat politikasına ve ülkenin sosyal durumuna olan etkileri analiz yapılacaktır

İkinci bölümde Kırgızistan'da vergi sisteminin tarihi ve günümüzdeki durumu incelenecektir. Kırgızistan'da vergi sistemi ve onun özellikleri, vergilendirmenin türleri, vergi sisteminde olan problemler ve vergi oranları ve onun özellikleri belirlenecek ve analiz yapılacak. Artan oranlı vergilerin kullanması ülkenin fiskal politikasına, kaymakların yeniden dağıtılmasına ve bütçe planların yerine getirilmesine olan etkileri araştırılacak.

Üçüncü bölümde ise Kırgızistan'da (Çuy ve Narın bölgesi örneği) 167 kişi üzerinde yapılan anket çalışmasının sonuçları verilmiştir. Anket verileri SPSS programıyla analiz yapılmıştır. Bu analizlerin sonuçları ışığında Kırgızistan'da vergi mükelleflerinin hangi tür vergileri ödediği, vergilerin ne amaçla harcaması yapıldığı ve artan oranlı vergilere olan davranışları, vergi sistemi adil olup olmaması analiz yapılacak.

Anahtar Kelimeler: Vergi sistemi, artan oranlı vergiler, SPSS programı

АННОТАЦИЯ

Подготовил(а): Маркисова Гүлназ Маратовна
Университет: Кыргызско-Турецкий Университет «Манас»
Направление: Экономика
Вид работы: Магистерская диссертация
Количество страниц: xviii+98
Дата окончания : 08.06.2016
Научные руководители: доц. э.н. Дамира Жапарова

ПРОБЛЕМЫ ПРОГРЕССИВНОГО НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ

Для того чтобы государство могло исполнять свои функции целенаправленно и эффективно необходимо иметь постоянный свой источник дохода. Для обеспечения справедливой налоговой политики нужно изымать налоги основываясь на платежеспособность налогоплательщика.

В первой главе, исследования рассматривается история возникновения прогрессивных налогов, виды прогрессивных налогов и в каких странах налоги начали свое происхождение и развитие. Изучается опыт использования этих налогов в развитых и в развивающихся странах. Также мы рассматриваем функции налогов и виды налогообложений. Изучается влияние прогрессивных налогов на доходы бюджета, на экономическую политику и социальное положение страны.

Во второй главе, исследуется история налоговой системы Кыргызстана и его сегодняшнее положение. Проводится анализ налоговой системы Кыргызской Республики и его особенности, виды налогообложений, проблемы налоговой системы и налоговых ставок. Также будет изучаться влияние использования прогрессивных налогов на фискальную политику страны, на перераспределение ресурсов и исполнение бюджетного плана.

В третьей главе, анализируются ответы среди 167 респондентов социального опроса в Чуйской и Нарынской областях. Данные анкетирования будут обрабатываться с помощью программы SPSS. В результате этих исследований будут выявлены какие виды налогов платят налогоплательщики, в каких целях расходуются налоги, отношение к прогрессивным налогам и является ли справедливой налоговая система нашей страны.

Ключевые слова: Налоговая система, прогрессивное налогообложение, программа SPSS

ABSTRACT

Prepared by: Gulnaz Markisova
University: Kyrgyzstan-Turkey Manas University
Department: Economics
Nature of the thesis: MasterDissertation
Number of Pages: xviii+98
Date of : 08.06.2016
Advisors: Doç. Dr. Damira Japarova

THE ISSUES OF PROGRESSIVE TAXATION IN THE KYRGYZ REPUBLIC

In order for the government to carry out its functions effectively and purposefully, you must have a steady source of income. For ensuring a fair tax policy there, necessity to withdraw the tax based on the taxpayer's ability to pay.

In the first chapter, the research examines the history of progressive taxes, types of taxes and progressive countries in which taxes began their origin and development. We study the experience of the use of these taxes in the developed and developing countries. We also consider the function of taxes and types of taxation. Examines the impact of progressive taxes on the incomes of the budget, economic policy and social situation of the country.

In the second chapter, we study the history of the tax system of Kyrgyzstan and its current state. The analysis of the tax system of the Kyrgyz Republic and its features, types of taxation, the problem of the tax system and tax rates. It will also study the impact of the use of progressive taxes on the fiscal policy of the country, on the redistribution of resources and execution of the budget plan.

The third chapter analyzes the responses among 167 respondents in the survey of Chui and Naryn oblast. Survey data will be processed using SPSS software. As a result of these studies will identify what types of taxes taxpayers pay, for what purposes are spent taxes, relation to progressive taxes and whether a system of the country fairly.

Keywords: Tax system, progressive taxation, SPSS software